

บัตถกถาหมายเกี่ยวกับนายหน้าประกันภัย

นายธนัททิน จงเพิ่มวิเศษผล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 974-581-779-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL PROBLEMS CONCERNING INSURANCE BROKER

Mr. Tanapat Jongpeamwattanapont

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1992

ISBN 974-581-779-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับนายหน้าประกันภัย

โดย

นายธนทัศน์ จงเพิ่มวัฒนะผล

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รศ.ประสิทธิ์ ไชวโถกกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ทวาร วัชรภักย์)

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ไชยยศ เสงี่ยมวิจิตร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวโถกกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ วิชัย อริยะนันทกะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ อองอาจ เหล่าพาณิชย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ เจนกิจ ตันสกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ อุดม วัฒนชัย)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ธนพัฒน์ จงเพิ่มวัฒนะผล : ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับนายหน้าประกันภัย (LEGAL PROBLEMS CONCERNING INSURANCE BROKER) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล, 186 หน้า.
ISBN 974-581-779-1.

การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับนายหน้าประกันภัยในปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตลอดจนศึกษามติของตุลาการศาลฎีกาเกี่ยวกับนายหน้าประกันภัยที่เหมาะสมกับประเทศไทยในปัจจุบัน การวิจัยนี้จึงใช้ทั้งการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม โดยจำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510

ผลการวิจัยพบว่า ตามกฎหมายถือได้ว่า นายหน้าประกันภัยเป็นนายหน้าทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประเภทหนึ่ง ทำให้นายหน้าประกันภัยต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510

เนื่องจากลักษณะการทำงานของนายหน้าประกันภัยมีลักษณะเป็นการประกอบวิชาชีพ แต่พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวมุ่งหมายควบคุมการประกอบธุรกิจประกันภัยมิให้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม มิได้ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่นายหน้าประกันภัยในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามบทบัญญัติบางประการยังเป็นอุปสรรคต่อการประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัยอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันธุรกิจนายหน้าประกันภัยในประเทศไทยยังไม่เจริญก้าวหน้าเพียงพอ ประกอบกับปริมาณของนายหน้าประกันภัยมีจำนวนน้อยเกินไป และที่สำคัญคือนายหน้าประกันภัยส่วนใหญ่มิใช่ นายหน้าประกันภัยที่แท้จริง ทำให้ประเทศไทยยังไม่มี ความจำเป็นถึงขนาดต้องตรากฎหมายพิเศษขึ้นมาควบคุมการประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัยโดยเฉพาะ เช่นในประเทศอังกฤษ หรือเช่นการประกอบวิชาอื่น ๆ แนวทางแก้ไขที่เหมาะสม คือ การแก้ไขพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ เพื่อส่งเสริมให้นายหน้าประกันภัยปฏิบัติหน้าที่ให้ได้รับมาตรฐานสากล และเล็งอำนาจต่อการปฏิบัติหน้าที่นายหน้าประกันภัยในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C071075 : MAJOR LAW

KEY WORD : INSURANCE BROKER/THE PROFESSIONAL

TANAPAT JONGPEAMWATTANAPONT : LEGAL PROBLEMS CONCERNING INSURANCE
BROKER. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PRASIT COWILAIGUL, 186 PP.
ISBN 974-581-779-1.

The objective of this research is to study the laws for current insurance business broker in Thailand which are The Life Assurance Act B.E. 2510 (1967), The Insurance Against Loss Act B.E.2510 (1967) and The Civil and Commercial Code, and suitable regulations for current status. Both documentary and field work researching is used for this research which is limited for scope of The Life Assurance Act B.E. 2510 (1967) and The Insurance Against Loss Act B.E. 2510 (1967)

The outcome of the research is insurance broker is the broker as per The Civil and Commercial Code so it makes insurance broker is ruled by The Civil and Commercial Code The Life Assurance Act B.E. 2510 (1967) and The Insurance Against Loss Act B.E. 2510 (1967)

Whereas work of insurance broker is professional, the two acts are the laws to only control insurance business not to make any damages to people, not to develop insurance broker as professional work moreover some parts are obstructive.

However, development of this business in Thailand is not too much, and numbers of insurance brokers are too few, especially almost all of insurance brokers in Thailand are not real professional, to have specific law to control professional insurance broker as done in England or in any other professional fields. The appropriate solution is to modify The Life Assurance Act B.E. 2510 (1967) and The Insurance Against Loss Act B.E. 2510 (1967) to promote and develop standard of insurance broker to be international and professional.

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดีของท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไชยวิไลกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านทำงานราชการมากมาย อยู่แล้ว แต่ท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนได้ทำการตรวจ แก่ไขวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนด้วยดีมาโดยตลอด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิชัย อริยะนันตะกะ อาจารย์อ่องอาจ เหล่าพานิช อาจารย์ เจนกิจ ต้นสกุล และอาจารย์อุดม รัมมณีย์ ที่ได้กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมกับให้คำแนะนำในการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่ได้ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นในการวิจัยมาแต่แรก และกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่สละเวลา และให้ความร่วมมือในการตอบ คำถามและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่วิทยานิพนธ์นี้ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนได้รับจากทุนของสมาคมประกันวินาศภัย จึงขอขอบพระคุณสมาคมประกันวินาศภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณสมบูรณ์ สัจจะธีระกุล ผู้จัดการสายงานการพนักงาน คุณสมชาย พุทธิเกษิข หัวหน้าสำนักกฎหมาย คุณสมภพ ศรีตรงค์ ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักกฎหมาย และพี่ๆ เพื่อนๆ แห่งบริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เขียนตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณชุตินา สายคำชู ที่ได้ช่วยเหลือพิมพ์วิทยานิพนธ์

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และพี่ ๆ เพื่อน ๆ ตลอดจนทุกท่านซึ่งผู้เขียน มิได้กล่าวนามานานี่ ผู้ซึ่งได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสมพร ธรรมจริยาพันธุ์ ที่ได้ช่วยเหลือแนะนำขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ และให้กำลังใจตลอดมา โดยผู้เขียนถือว่าการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้

ธนัทคน์ จงเพิ่มวิเศษ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฅ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉุ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
วิธีการวิจัย.....	5
สมมติฐาน ทฤษฎี แนวความคิด.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
2. ลักษณะเฉพาะของนายหน้าในธุรกิจประกันภัย.....	6
ลักษณะสำคัญของสัญญาประกันภัย.....	6
1. ความหมายของสัญญาประกันภัย.....	6
2. บทบัญญัติกฎหมายที่บังคับเกี่ยวกับสัญญาประกันภัย.....	7
2.1 หลักทั่วไปเกี่ยวกับสัญญา.....	7
2.1.1 หลักนิติกรรมสัญญา.....	7
2.1.2 หลักสัญญา เพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก.....	8
2.2 หลักทั่วไปของกฎหมายประกันภัย.....	8
2.2.1 หลักส่วนได้เสียอันอาจเอาประกันภัยได้.....	8
2.2.2 หลักความสุจริตต่อกันอย่างยิ่ง.....	9
2.2.3 หลักการชดเชยค่าเสียหาย.....	10

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.4	หลักของเทศอัญโกล์ชิด.....	11
2.2.5	หลักการรับช่วงสิทธิ.....	11
2.3	พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2510.....	12
3.	ลักษณะพิเศษของสัญญาประกันภัย.....	12
3.1	เป็นสัญญาต่างตอบแทน.....	12
3.2	เป็นสัญญาที่มีผลบังคับไม่แน่นอน.....	13
3.3	เป็นสัญญาที่ต้องการความซื่อสัตย์ต่อกันอย่างยิ่ง.....	13
3.4	เป็นสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ.....	13
3.5	เป็นสัญญาที่ทางราชการควบคุม.....	14
	ผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจประกันภัย.....	14
1.	ผู้รับประกันภัย.....	14
2.	ผู้เอาประกันภัย.....	14
3.	ผู้รับประกันภัย.....	15
4.	คนกลางประกันภัย.....	15
5.	กรมการประกันภัย.....	16
	ความสำคัญของนายหน้าในธุรกิจประกันภัย.....	16
1.	บทบาททางด้านการตลาดต่อบริษัทผู้รับประกันภัย.....	19
2.	บทบาททางด้านการบริการลูกค้าผู้เอาประกันภัย.....	19
3.	บทบาทต่อภาพพจน์ของธุรกิจประกันภัย.....	20
4.	บทบาทต่อการพัฒนากรมธรรม์ประกันภัยและธุรกิจประกันภัย.....	20
5.	บทบาทในการลดภาระและค่าใช้จ่ายของรัฐบาล.....	21
	เปรียบเทียบตัวแทนประกันภัยกับนายหน้าประกันภัย.....	21
1.	ลักษณะการทำงาน.....	21
2.	ค่าใช้จ่ายในการทำงาน.....	22

3. ลักษณะของใบอนุญาต.....	22
4. ประเภทของบุคคล.....	22
5. ความเป็นอิสระ.....	22
6. อำนาจกระทำการแทนบริษัทผู้รับประกันภัย.....	22
7. เงื่อนไขบังคับตามกฎหมาย.....	22
เปรียบเทียบนายหน้าประกันภัยกับนายหน้าทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	22
1. ความเป็นมาของกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัย..	22
2. ความหมาย.....	23
3. ลักษณะการทำงาน.....	24
4. ความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ.....	27
5. การควบคุม.....	30
3. บัญญัติกฎหมายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของนายหน้าประกันภัย.....	33
การขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย.....	35
1. ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย.....	35
1.1 กรณีบุคคลธรรมดาขอใบอนุญาต.....	36
1.1.1 คุณสมบัติ.....	36
1.1.2 คำขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย.....	42
1.2 กรณีนิติบุคคลขอใบอนุญาต.....	42
1.2.1 คุณสมบัติ.....	42
1.2.2 คำขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย.....	44
2. แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาออกใบอนุญาต.....	44
2.1 กรณีบุคคลธรรมดา.....	44
2.1.1 นายหน้าประกันวินาศภัย.....	44
2.1.2 นายหน้าประกันชีวิต.....	47
2.2 กรณีนิติบุคคล.....	47
2.2.1 นายหน้าประกันวินาศภัย.....	47

บทที่

หน้า

2.2.2 นายหน้าประกันชีวิต..... 52

การควบคุมการปฏิบัติงานของนายหน้าประกันภัย..... 53

1. การประกันภัยโดยตรง..... 54

1.1 สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของนายหน้าประกันภัยต่อผู้เอาประกันภัย 54

1.1.1 หน้าที่และความรับผิดชอบ..... 54

1.1.2 สิทธิของนายหน้าประกันภัย..... 59

1.2 สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของนายหน้าประกันภัยต่อบริษัทผู้รับ
ประกันภัย..... 60

1.2.1 หน้าที่และความรับผิดชอบ..... 60

1.2.2 สิทธิของนายหน้าประกันภัย..... 61

2. การประกันภัยต่อ..... 66

2.1 สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของนายหน้าประกันภัยต่อผู้เอา
ประกันภัยต่อ..... 69

2.2 สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของนายหน้าประกันภัยต่อผู้รับ
ประกันภัยต่อ..... 73

2.3 สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของนายหน้าประกันภัยต่อผู้เอา
ประกันภัยโดยตรง..... 76

3. บทบัญญัติกฎหมายที่ควบคุม..... 78

3.1 การดำเนินการของนายหน้าประกันภัย..... 78

3.1.1 ต้องมีสำนักงาน..... 78

3.1.2 ต้องทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจ..... 78

3.1.3 เจื่อนไขตามประกาศของนายทะเบียน..... 79

3.1.4 การใช้ชื่อหรือคานแสดงชื่อในธุรกิจนายหน้าประกันภัย... 80

3.2 การชื้อหรือจัดการให้ทำสัญญาประกันภัย..... 80

3.2.1 ผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยในต่างประเทศ..... 80

3.2.2 บุคคลใดๆ ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันภัย
ตามกฎหมาย..... 81

3.3 การเพิกถอนใบอนุญาต..... 82

ศูนย์วิจัยทรัพย์สินทางปัญญา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่

หน้า

4.	ทัศนคติต่อบทบัญญัติกฎหมายที่เหมาะสมกับธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย.....	86
	ทัศนคติต่อบทบัญญัติกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน.....	86
	1. ทัศนคติต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	86
	2. ทัศนคติต่อพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2510.....	92
	2.1 คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย.....	92
	2.2 อายุใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย.....	97
	2.3 อัตราค่าจ้างหรือค่าบาทที่จ่ายสำหรับนายหน้าประกันภัย.....	98
	2.4 สักกงานของนายประกันภัย.....	101
	2.5 สมุทตะเขียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของนายหน้าประกันภัย...	101
	2.6 อำนาจของนายทะเบียนในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของนายหน้าประกันภัยและการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย.....	102
	2.7 สิทธิในการรับชำระเบี้ยประกันภัยแทนบริษัทผู้รับประกันภัย.....	104
	2.8 สิทธิในการใช้คำว่า "ประกันวินาศภัย" หรือ "ประกันชีวิต" หรือคำอื่นที่มีความหมายเช่นเดียวกัน.....	105
	ทัศนคติต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนายหน้าประกันภัยที่เหมาะสมกับธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย.....	106
5.	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	105
	เอกสารอ้างอิง.....	116
	ภาคผนวก.....	122
	ประวัติผู้เขียน.....	186

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย